

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 3. februar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 3. februara 2011. godine

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO TRIDESETOM I TRIDESET I PRVOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG U
VEZI S KRŠENJEM OBJELODANJIVANJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Branilac u pripravnosti

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Tridesetom zahtjevu optuženog za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima", koji je kao javan s povjerljivim dodatkom podniet 11. januara 2011. godine (dalje u tekstu. Trideseti zahtjev) i "Trideset i prvom zahtjevu optuženog za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima", koji je kao javan s povjerljivim dodatkom podniet 14. januara 2011. godine i koji je Vijeće reklasifikovalo u povjerljivi dokument 20. januara 2011. godine (dalje u tekstu: Trideset i prvi zahtjev)¹ (dalje u tekstu zajedno: Zahtjevi) i ovim donosi odluku u vezi s tim.

I. Argumenti strana

A. Trideseti zahtjev

1. U Tridesetom zahtjevu, optuženi tvrdi da je Tužilaštvo (dalje u tekstu: tužilaštvo) prekršilo pravilo 68 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) time što mu nije objelodanilo, čim je to bilo moguće, memorandum od 17. avgusta 1994. godine (dalje u tekstu: Memorandum).² Optuženi tvrdi da Memorandum nije objelodanjen "čim je to bilo moguće" pošto mu je dostavljen tek 7. januara 2011. godine, uprkos tome što je bio dio zbirke dokumenata koja je vjerovatno u posjedu tužilaštva barem deset godina.³

2. Optuženi tvrdi da Memorandum sadrži informacije koje bi mogle biti u suprotnosti sa dva navoda iz Optužnice vezana za "uskraćivanje slobode kretanja u Sarajevu i optužbama za progon i prisilni transfer iz opštine Rogatica", i da je oslobađajuća priroda Memoranduma vidljiva iz činjenice da ga je tužilaštvo objelodanilo na osnovu pravila 68.⁴ Pored toga, optuženi tvrdi da mu ovo zakašnjelo objelodanjivanje ide na štetu jer nije mogao da ocjeni Memorandum prilikom pripreme za suđenje i formuliranja svoje sveukupne strategije odbrane, a nije mogao ni da koristi dokument tokom unakrsnog ispitivanja generala Davida

¹ Dana 19. januara 2011. godine, tužilaštvo je podnijelo "Hitni zahtjev tužilaštva za reklasifikaciju Karadžićevog "Trideset i prvog zahtjeva za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima". Odbrana se nije usprotivila ovom Zahtjevu i Vijeće je odobrilo zahtjev tužilaštva i reklasifikovalo je Trideset i prvi zahtjev kao povjerljivi podnesak. Pretres, T. 10646 (20. januar 2011.) godine. Optuženi je podnio javnu redigovanu verziju Trideset i prvog zahtjeva 20. januara 2011. godine.

² Trideseti zahtjev, par. 1-2.

³ Trideseti zahtjev, par. 2, 6.

⁴ Trideseti zahtjev, par. 3-4.

Fraseru.⁵ On stoga traži da Vijeće donese odluku da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 time što nije objelodanilo Memorandum čim je to bilo moguće i da na tri mjeseca prekine suđenje prije početka izvođenja dokaza tužilaštva vezanih za, kako se navodi, zauzimanje opština u Bosni i Hercegovini, kako bi mu se omogućilo da "pregleda i asimilira sav kasno objelodanjeni materijal na osnovu pravila 66(A)(ii), pravila 66(B) i pravila 68".⁶

3. Dana 14. januara 2011. godine, tužilaštvo je podnijelo povjerljivi "Odgovor tužilaštva na Karadžićev Trideseti zahtjev za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima" (dalje u tekstu: Odgovor na Trideseti zahtjev).⁷ Tužilaštvo tvrdi da optuženi nije pokazao nikakvu štetu u odnosu na objelodanjivanje Memoranduma i da je njegova tvrdnja da je mogao da koristi taj dokument tokom unakrsnog ispitivanja generala Frasiera "neosnovana" pošto ništa ne ukazuje na to da je general Fraser prisustvovao sastanku koji je predmet Memoranduma.⁸ U prilog tome, tužilaštvo tvrdi da informacije iz Memoranduma može pojasniti predstojeći svjedok tužilaštva koji može svjedočiti u vezi s njegovim sadržajem, kao i to da je Memorandum već uvršten u spis tokom svjedočenja g. Jeremyja Bowena.⁹ Tužilaštvo ne kaže ništa u vezi s pitanjem da li je Memorandum objelodanjen čim je to bilo moguće, ali zaključuje da nema osnova da se suđenje odloži zbog njegovog objelodanjivanja.¹⁰

B. Trideset i prvi zahtjev

4. U Trideset i prvom zahtjevu, optuženi tvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 Pravilnika time što nije objelodanilo, čim je to bilo moguće, pet dokumenata koji su mu dostavljeni 14. januara 2011. godine.¹¹ Optuženi ponovo tvrdi da dokumenti nisu objelodanjeni "čim je to bilo moguće" budući da su dio zbirke dokumenata koja je vjerovatno u posjedu tužilaštva barem deset godina.¹²

⁵ Trideseti zahtjev, par. 5, 7.

⁶ Trideseti zahtjev, par. 9-10.

⁷ Tužilaštvo je u paragrafu 1 Odgovora na Trideseti zahtjev naznačilo da se on podnosi kao povjerljiv pošto se njegova argumentacija odnosi na zaštićenog svjedoka i da želi da izbjegne povezivanje pseudonima sa Memorandumom.

⁸ Odgovor na Trideseti zahtjev, par. 2, 4.

⁹ Odgovor na Trideseti zahtjev, par. 3.

¹⁰ Odgovor na Trideseti zahtjev, par. 4.

¹¹ Trideset i prvi zahtjev, par. 2.

¹² Trideset i prvi zahtjev, par. 10.

5. Optuženi tvrdi da dokumenti sadrže informacije koje bi mogle biti u suprotnosti sa četiri navoda iz optužnice u vezi s "uskraćivanjem slobode kretanja u Sarajevu, nerazumnim ograničenjem humanitarne pomoći, kontrolom paravojnih grupacija od strane dr Karadžića i politiko[m] etničkog čišćenja" i da je njihova oslobađajuća priroda vidljiva iz činjenice da ih je tužilaštvo objelodanilo na osnovu pravila 68.¹³ Pored toga, optuženi tvrdi da je oštećen ovim kasnim objelodanjivanjem jer nije mogao ocijeniti dokumente prilikom pripreme za suđenje i formuliranja svoje sveukupne strategije odbrane, a nije mogao ni da koristi dokumente prilikom unakrsnog ispitivanja svjedoka koji su već svjedočili, konkretno osoblja Ujedinjenih nacija koje je svjedočilo o događajima u Sarajevu i oko grada.¹⁴ On ponavlja zahtjev iz Tridesetog zahtjeva da Vijeće utvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravilo 68 time što nije objelodanilo tih pet dokumenata čim je to bilo moguće i da prekine suđenje na tri mjeseca prije početka izvođenja dokaza tužilaštva koji se bave, kako se tvrdi, zauzimanjem opština u Bosni i Hercegovini, čime bi se tužilaštvu omogućilo da ispuni svoju obavezu objelodanjivanja na osnovu pravila 68, a njemu da uklopi objelodanjeni materijal, ako se to pokaže potrebno, u svoje unakrsno ispitivanje predstojećih svjedoka.¹⁵

6. Dana 25. januara 2011. godine, tužilaštvo je podnijelo povjerljivi "Odgovor tužilaštva na Karadžićev Trideset i prvi zahtjev za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima" (dalje u tekstu: Odgovor na Trideseti i prvi zahtjev). Tužilaštvo tvrdi da je jedan od pet dokumenata o kojima je riječ prethodno objelodanjen optuženom u maju 2009. godine kao dio dokumenta koji nosi broj 09338 na osnovu pravila 65ter i mada jeste "došlo do tehničkog kršenja pravila 68 u odnosu na drugih četiri dokumenata", njihovo kasno objelodanjivanje nije išlo na štetu optuženog.¹⁶ Potkrepljujući taj argument, tužilaštvo tvrdi da je sadržaj tri dokumenta "detaljno pokriven" drugim dokumentima koji su prethodno objelodanjeni optuženom.¹⁷ Tužilaštvo preostali dokument karakteriše kao "posredni dokaz iz druge ruke" o apelu koji je iznio optuženi i kaže da njegovo kasno objelodanjivanje nije spriječilo optuženog da "pokrene pitanje tobože oslobađajućih naloga i izjava" sa drugim svjedocima.¹⁸ Tužilaštvo tvrdi da je to u kontradikciji sa tvrdnjom optuženog da ga je ovo kasno objelodanjivanje spriječilo u pokretanju tih pitanja prilikom njegovog unakrsnog

¹³ Trideset i prvi zahtjev, par. 8.

¹⁴ Trideset i prvi zahtjev, par. 8.

¹⁵ Trideset i prvi zahtjev, par. 14.

¹⁶ Odgovor na Trideset i prvi zahtjev, par. 1.

¹⁷ Odgovor na Trideset i prvi zahtjev, par. 5-9.

¹⁸ Odgovor na Trideset i prvi zahtjev, par. 9.

ispitivanja svjedoka koji su mogli da o tome govore i da on, u stvari, jeste unakrsno ispitao prethodne svjedoke po tim istim pitanjima.¹⁹

II. Mjerodavno pravo

7. Pravilo 68 Pravilnika određuje stalnu obavezu tužilaštva da "odbrani objelodani[...] sve materijale koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza optužbe".²⁰ Kako bi se utvrdilo kršenje ove obaveze od strane tužilaštva, optuženi mora "iznijeti *prima facie* dokaze o mogućem ekskulpatornom ili ublažujućem karakteru traženog materijala".²¹ Pretresno vijeće je prethodno već iznijelo sudsku praksu Žalbenog vijeća o razmjeru i primjeni obaveze objelodanjivanja oslobađajućeg materijala na osnovu pravila 68 "što je prije moguće".²² Ta diskusija se ovdje neće ponavljati.

8. Pravilo 68bis predviđa da Pretresno vijeće može odlučiti, *proprio motu* ili na zahtjev jedne od strana, koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja po Pravilniku. Prilikom utvrđivanja odgovarajućeg pravnog sredstva (ako je potrebno) Vijeće mora razmotriti da li optuženom jeste ili nije načinjena šteta relevantnim kršenjem.²³

III. Diskusija

A. Trideseti zahtjev

9. Memorandum sadrži izjavu koja sugerira da je civilno stanovništvo Sarajevo nailazilo na "velike administrativne prepreke prilikom odlaska iz Sarajeva" i da su Vlada Bosne i Hercegovine, policija i vojni zvaničnici doprinijeli toj politici.²⁴ Pored toga, sugerira se da prisilno izbacivanje civila iz Rogatice nije bilo etničko čišćenje, kako je to prikazano u

¹⁹ Odgovor na Trideset i prvi zahtjev, par. 7, 9-10.

²⁰ Odluka po Zahtjevu optuženog da se odrede rokovi za objelodanjivanje, 1. oktobar 2009. godine, par. 19, gdje se upućuje na *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Drugostepena presuda, 29. juli 2004. godine (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*), par. 267.

²¹ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-65-14/2-A, Drugostepena presuda, 17. decembar 2004. (Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 179.

²² Odluka po Sedamnaestom zahtjevu optuženog za utvrđivanje kršenja objelodanjivanja i pravnim sredstvima, 29. septembar 2010. godine, par. 14-17 ((dalje u tekstu: Odluka po Sedamnaestom zahtjevu).

²³ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 179, Drugostepena presuda u predmetu *Blaškić*, par. 268.

²⁴ Trideseti zahtjev, povjerljivi dodatak A, str. 2.

medijima, već "dio sporazuma između dvije strane".²⁵ Vijeće je utvrdilo da je ovaj materijal potencijalno oslobađajući i da je trebalo da bude objelodanjen optuženom "čim je to bilo moguće". Tužilaštvo je i opet propustilo naznačiti od kada je u posjedu Memoranduma. U odsustvu tog razjašnjenja i imajući u vidu da Memorandum nosi datum 17. avgust 1994. godine, Vijeće smatra valjanom pretpostavku da tužilaštvo dokument nije dobilo nedavno i konstatuje da je tužilaštvo prekršilo svoju obavezu na osnovu pravila 68 Pravilnika da potencijalno oslobađajući materijal objelodani što je prije moguće.

10. Mada optuženi tvrdi da ga je ovo zakašnjelo objelodanjivanje spriječilo u korišćenju Memoranduma kada je unakrsno ispitivao generala Fräsera, Vijeće napominje da pitanja iz Memoranduma imaju ograničenu, ako opšte ikakvu, relevantnost za sadržinu iskaza generala Fräsera i da je optuženi već unakrsno ispitao jednog drugog svjedoka u vezi s njegovim sadržajem.²⁶ Pored toga, razmotrivši detaljno suštinu i dužinu Memoranduma, kao i činjenicu da je već uvršten u spis, Vijeće se nije uvjerilo da je optuženi pokazao da je Memorandum od takvog značaja da bi njegovo kasno objelodanjivanje imalo štetan uticaj na unakrsno ispitivanje drugih svjedoka ili da je štetno uticalo na opšti pristup optuženog unakrsnom ispitivanju ili njegovoj sveukupnoj strategiji odbrane.

B. Trideset i prvi zahtjev

11. Vijeće napominje da je drugi dokument na koji se upućuje u Trideset i prvom zahtjevu prethodno objelodanjen optuženom u maju 2009. godine kao dio dokumenta sa brojem 09338 na osnovu pravila 65ter. Vijeće ponavlja da tužilaštvo treba da navede kada je neki dokument prethodno objelodanjen i da nastoji da izbjegne dupliciranje objelodanjivanja koje izaziva konfuziju i nepotrebno produžava vrijeme potrebno optuženom da pregleda taj objelodanjeni materijal. Preostala četiri dokumenta sadrže informacije o tri različita pitanja, što obuhvata javni apel koji je optuženi iznio 1992. godine, kada je pozvao vlasti Republike Srpske da zaštite građane drugih nacionalnosti, informacije koje se odnose na krijumčarenje municije u vozilima UNHCR-a i informacije koje sugerišu da je cilj vlade bosanskih Muslimana bio da izazove međunarodnu vojnu intervenciju u sukob. Vijeće smatra da je taj materijal potencijalno oslobađajući i da je trebalo da bude objelodanjen optuženom "čim je to bilo moguće".

²⁵ Trideseti zahtjev, povjerljivi dodatak A, str. 2.

²⁶ Pretres, T. 10243-10244 (14. januar 2011).

12. Samo tužilaštvo priznaje da su mu ova četiri dokumenta bila u posjedu prije početka suđenja i da, i pored potrebe traženja odobrenja od relevantnog davaoca materijala na osnovu pravila 70, njihovo kasno objelodanjivanje predstavlja kršenje pravila 68 Pravilnika. Međutim, razmotrivši temu i dužinu četiri dokumenta, kao i to da su, prema tužilaštvu, drugi dokumenti koji pokrivaju slična pitanja već objelodanjeni optuženom, Vijeće se nije uvjerilo da je optuženi pokazao da je njihovo kasno objelodanjivanje išlo na njegovu štetu.

C. Opšte napomene

13. Privremeni prekid postupka je ekstremna mjera i Vijeće je prethodno naglasilo svoje očekivanje da optuženi mora biti sposoban da "kontinuirano pregleda novodobijeni materijal na osnovu pravila 68 kao dio svojih tekućih priprema za suđenje" i da "nije neophodno odgađati suđenje kad god optuženi dobije novi materijal na osnovu pravila 68".²⁷ U dvije prilike kada je postupak bio privremeno prekinut kako bi se optuženom dalo vremena da pregleda novodostavljeni materijal na osnovu pravila 68, Vijeće je imalo na umu obimnost objelodanjenog materijala i značaj toga da se optuženom omogući da ima dovoljno vremena da pregleda i uklopi taj materijal, ukoliko to bude potrebno, u svoju pripremu za suđenje.²⁸ Iz toga slijedi da, s obzirom na veoma ograničeni broj dokumenata na koje se upućuje u Zahtjevu, njihovu kratkoću i zaključke Vijeća u paragrafima 10 i 12, ovo kasno objelodanjivanje nije išlo na štetu optuženog, pa traženi prekid o suđenja nije opravdan.

14. Vijeće je nedavno naglasilo da će budno "nastojati da obezbijedi da ovaj obrazac kršenja obaveza objelodanjivanja bude prekinut, da budućim kršenjima ne bude nanesena šteta optuženom, odnosno da time na bilo koji način ne budu ugrožena njegova prava na pravično suđenje".²⁹ U tom pogledu, Vijeće napominje da valja očekivati da će doći do budućih objelodanjivanja kompleta materijala po pravilu 68 optuženom u periodu do 18. aprila 2011. godine, krajnjeg roka koji je Vijeće odredilo tužilaštvu da kompletira svoj pregled i objelodanjivanje preostalog materijala na osnovu pravila 68 koji je trenutno u

²⁷ Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu optuženog u vezi s kršenjem objelodanjivanja, 11. novembar 2010. godine, par. 40 (dalje u tekstu: Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu).

²⁸ Pretres, T. 6593-6594 (13. septembar 2010. godine); Odluka po sedamnaestom zahtjevu, par. 7; pretres, T. 8907 (3. novembar 2010. godine); Odluka po dvadeset drugom, dvadeset četvrtom i dvadeset šestom zahtjevu, par. 40.

²⁹ Odluka po Dvadeset devetom zahtjevu optuženog o kršenju objelodanjivanja, 11. januar 2011. godine, par. 17.

njegovom posjedu.³⁰ Vijeće traži od tužilaštva da ubrza ovaj proces i zaključi objelodanjivanje ukoliko je to moguće, prije tog datuma kako bi se ograničilo potencijalno remećenje suđenja izazvano daljim zahtjevima u vezi s kršenjem objelodanjivanja.

IV. Dispozitiv

15. Iz navedenih razloga, Pretresno vijeće prima na znanje kršenje objelodanjivanja koja su identifikovana gore u tekstu i na osnovu pravila 54, 68 i 68*bis* Pravilnika ovim **ODBIJA** Zahtjev.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom jeziku.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 3. februara 2011. godine
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

³⁰ Odluka po Zahtjevu za preispitivanje, 10. decembar 2010. godine, par. 15, 17.